

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle

Infopaketti nuorten ohjaajille ja vanhemmille

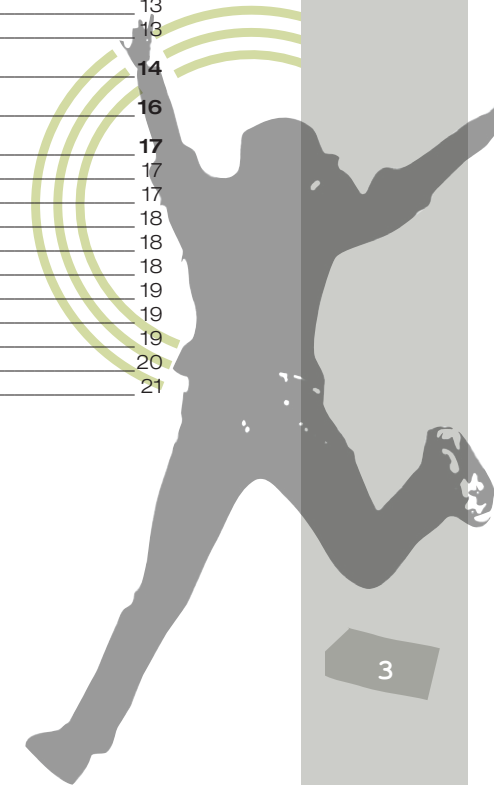

MAST

*Maakunnallisen ohjausmallin ja
asiantuntijaverkoston
kehittäminen ja vakiinnuttaminen
Varsinais-Suomessa*

Sisältö

Johdanto	5
Toinen aste tutuksi	6
Koulukokeilut	6
TehoTET	6
Avoimet ovet	6
Esittelytilaisuudet	6
Oppilaitosvierailut	7
Yhteishaku	8
Hakeminen ja valintaperusteet lukioon	8
Hakeminen ja valintaperusteet ammatilliseen perustutkintoon	9
Hakeminen kansanopistojen yleissivistäviin ja vapaan sivistystyön koulutuksiin	9
Hakeminen vieraskieliseen koulutukseen	10
Erityisammattioppilaitoksiin haku	10
Nivelvaiheen yksivuotisiin koulutuksiin haku	10
Joustava valinta	11
Perusteet hakea joustavalla valinnalla	11
Kieli- ja soveltuvuuskokeet	12
Täydennyshaku	12
Tiedonsiirto	13
Lupa tiedonsiirtoon	13
Kuvaus oppilaan tilanteesta peruskoulun päättyessä jatkokoulutusta varten / tiivistelmä HOJKS:sta	13
Lupa siirtää tietoa opintonsa keskeyttävästä	13
Nivelvaiheen sanasto	14
Ketkä ohjaavat nuorta?	16
Varsinais-Suomen nivelvaiheohjaajat	17
Kaarina	17
Laitila	17
Lieto, Aura ja Tarvasjoki	18
Loimaan seutukunta	18
Länsi-Turunmaa: Parainen, Nauvo, Korppoo, Houtskari ja Iniö	18
Paimio	19
Raisio, Naantali, Mynämäki, Nousiainen, Masku ja Rusko	19
Salo	19
Turku	20
Uusikaupunki	21

Johdanto

Siirtyminen perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen saattaa olla nuoren huoltajille sekä muille nuorta ohjaaville henkilöille haastavaa monien vaihtoehtojen ja olemassa olevien käytäntöjen vuoksi. Miten ohjata nuorta, jos ei itsekään ole selvillä kaikista yhteishakuun ja ammatinvalintaan liittyvistä toimintatavoista ja mahdollisuuksista?

Tämän infopaketin tavoitteena on selventää nuorta ohjaaville siirtymään liittyviä käytäntöjä, käsitteitä ja toimintatapoja. Infopakettiin on koottu perustietoa yhteishausta ja siihen liittyvistä käytännöistä; esimerkiksi koulukokeiluista, joustavasta hausta ja tiedonsiirrosta.

Lisäksi infopaketista löytyvät tiedot Varsinais-Suomessa toimivista nivelvaiheen ohjaajista, jotka voivat olla nuoren ja hänen huoltajiensa apuna, jos sopivaa jatkokoulutuspaikkaa ei löydy tai jos nuori keskeyttää opintonsa toisella asteella.

Infopaketti on koottu MAST-hankkeen toimesta. Kokoamiseen on osallistunut koulutus- ja ohjausorganisaatioiden edustajia eri puolilta Varsinais-Suomea. Infopaketti löytyy myös sähköisenä versiona internetistä osoitteesta www.mastohjaus.fi/materiaalipankki.html.

Toimitus:

MAST-hanke / Ensimmäinen nivelvaihe ja keskeyttämisen ehkäisy -tiimi

Taitto:

Satu Hatakka, Turun ammatti-instituutti

Painopaikka:

Turun ammatti-instituutin painopalvelut 2010

Julkaisija:

Turun ammatti-instituutti

Toinen aste tutuksi

Koulukokeilut

Niillä toisen asteen koulutukseen siirtyvillä nuorilla, joiden ammatinvalinta on vielä selkeytymätön, on mahdollisuus koulukokeilujen avulla tutustua eri toisen asteen koulutusvaihtoehtoihin. Koulukokeilun pituus (1-5 päivää) vaihtelee oppilaitoksittain.

Koulukokeilun tavoitteena on antaa nuorelle tietoa häntä kiinnostavasta oppilaitoksesta tai alasta sekä selkeyttää koulutus- tai alavalintaa ennen jatko-opintoihin hakutumista. Koulukokeilun avulla oppilaalla on mahdollisuus tutustua käytännössä toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa ja/tai lukiossa opiskeluun.

Koulukokeilun toteuttamiseksi oppilaanohjaaja tai muu nuorta ohjaava taho ottaa yhteyttä sen toisen asteen oppilaitoksen opinto-ohjaajaan, jonka koulutustarjonnasta oppilas on kiinnostunut.

TehoTET

TehoTET tarkoittaa Tehokkaita Työelämään tutustumisjaksoja, joita toteutetaan peruskouluissa ja lukioissa. Se on yksi tapa suorittaa opintoihin kuuluva tet-jakso.

TehoTET on kehitetty ammatinvalinnan ohjauksen tueksi, ja sen tavoitteena on auttaa nuorta tekemään oikeaan osunut koulutusvalinta peruskoulun jälkeen esittelemällä ammatillisen koulutusväylän tarjoamia mahdollisuuksia. TehoTET-jaksoon voidaan sisällyttää niin ammatilliseen oppilaitokseen kuin yrityselämään tutustuminen.

Avoimet ovet

Avoimien ovien tarkoituksena on tehdä tutuksi oppilaitoksen toimintaa, arkipäivää sekä toimitiloja. Avoimet ovet suunnataan niin oppilaitoksen opiskelijoiden kotiväelle kuin myös toisen asteen koulutuksesta kiinnostuneille nuorille ja heidän huoltajilleen sekä muille oppilaitoksesta ja sen koulutuksesta kiinnostuneille.

Esittelytilaisuudet

Oppilaitokset järjestävät myös erillisiä oppilaitosta ja sen koulutuksia käsitteleviä esittelytilaisuuksia. Näiden tilaisuuksien ohjelma on suunnattu tietyille kohderyhmälle, esimerkiksi oppilaitoksesta kiinnostuneille nuorille ja heidän huoltajilleen.

Oppilaitosvierailut

Oppilaitoksiin voi tulla tutustumaan myös oppilasryhmänä. Ryhmittäin tapahtuvat tutustumiset ovat usein yleisluonteisia, jolloin tutustutaan toisen asteen oppilaitosten aloihin ja tiloihin yleisellä tasolla.

Toisen asteen opinto-ohjaajat käyvät peruskouluissa esittelemässä koulutusta vanhempainiloissa. Usein myös muu oppilaitoksen henkilökunta (esim. urasuunnittelijat, ohjaajat) yhdessä tutor-opiskelijoiden kanssa vierailee peruskoulun päättöluokilla kertomassa toisen asteen opinnoista. Myös vanhempainiloissa voi olla mukana toisen asteen opiskelijoita.

Taitaja-9

Nuorella on oiva mahdollisuus käydä tutustumassa ammatilliseen koulutukseen Taitaja-9-tapahtumien yhteydessä. Nuori voi olla kilpailijana kolmihenkisessä joukkueessa tai kannustajana oman koulun joukkueelle/joukkueille. Taitaja-9 on peruskoulun ysi-luokkalaisille suunnattu leikki-mielinen kädentaitojen kisa. Kisalla halutaan innostavalla tavalla tuoda ammatillista koulutusta tunnetuksi nuorten keskuudessa ja nostaa taitoaineiden arvostusta.

Yhteishaku

Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen haetaan valtakunnallisessa yhteishaussa. Haku suoritetaan netissä osoitteessa www.haenyt.fi. Peruskoululainen voi hakea opiskelupaikkaa ensimmäisen kerran yhdeksännen luokan keväällä. Yhteishaku toteutetaan kaksi kertaa vuodessa, kevään yhteishaussa haetaan syksyllä alkavaan koulutukseen ja syksyn yhteishaussa seuraavan vuoden tammikuussa alkavaan koulutukseen. Yhteishaussa hakija voi hakea enintään viiteen eri koulutukseen. Lisätietoa koulutuksista ja oppilaitoksista löytyy osoitteesta www.koulutusnetti.fi.

Toiselle asteelle haetaan perusopetuksen päättötodistuksella. Lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon suorittaneet eivät voi hakea ammatillisen koulutuksen peruskoulupohjaiseen koulutukseen perusopetuksen päättötodistuksella. Lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon suorittaneille varatuille aloituspaikoille haetaan lukion päättötodistuksella. Ammatillisella perustutkintotodistuksella ei voi hakea ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaussa.

Yhteishaun ulkopuolella olevien koulutusten hakulomakkeita saa suoraan oppilaitoksista. Myös oppilaitosten kotisivuilla voi olla sähköisiä hakulomakkeita.

Hakeminen ja valintaperusteet lukioon

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutukseen haetaan pääsääntöisesti yhteishaun kautta. Yhteishaun sähköisen haun lisäksi hakijan on täytettävä ainevalintakortti ja toimitettava se siihen lukioon, johon hän ensisijaisesti pyrkii.

Lukioiden opiskelijaksi ottamisen peruslähtökohta on, että mikäli hakijoita on enemmän kuin opiskelupaikkoja, opiskelijat otetaan perusopetuksen (peruskoulu) tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän päättötodistuksen seuraavien arvosanojen keskiarvon osoittamassa järjestyksessä:

- äidinkieli ja kirjallisuus
- toinen kotimainen kieli
- vieraat kielet
- uskonto tai elämäntutkimustieto
- historia
- yhteiskuntaoppi
- matematiikka
- fysiikka
- kemia
- biologia
- terveystieto
- maantieto

Päätetyistä aloituspaikkamääristä johtuen eivät kaikki samalla keskiarvolla/pistemäärällä hakeutuvat kuitenkaan välttämättä tule valituksi. Saman pistearvon saaneet hakijat asetetaan järjestykseen seuraavasti:

- hakutoivejärjestys
- seuraavien oppiaineiden aritmeettinen keskiarvo: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, terveystieto, maantieto, liikunta, käsityö, kotitalous, musiikki ja kuvataide.

Koulutuksen järjestäjä voi halutessaan määrätä etukäteen alarajan käytettävälle keskiarvolle.

Hakeminen ja valintaperusteet ammatilliseen perustutkintoon

Suurimpaan osaan perustutkinnoista haetaan yhteishaussa. Yleensä haetaan johonkin perustutkintoon, mutta hakukohteena voi olla myös muu; esim. koulutusohjelma tai opintoala, tai jossain tapauksissa vielä suppeammat hakukohteet (esim. käsi- ja taideteollisuusalan perustutkintojen ammattiloihin).

Opiskelijaksi ottaminen suoritetaan hakijoiden valintapistemäärän ja hakijoiden esittämän hakutoivejärjestyksen perusteella. Otettaessa opiskelijoita ammatilliseen peruskoulutukseen hakijalle annetaan pisteitä:

- perus- tai lisäopetuksen oppimäärän ja eräiden ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavien koulutusten suorittamisesta
- yleisestä koulumenestyksestä
- painotettavista arvosanoista
- työkokemuksesta
- ensimmäisestä ja toisesta hakutoiveesta
- sukupuolen perusteella
- mahdollisesta pääsy- tai soveltuvuuskokeesta

Hakijat asetetaan opiskelijaksi ottamisessa järjestykseen em. tekijöistä koostuvan yhteispistemäärän mukaisesti. Saman pistemäärän saaneet hakijat asetetaan järjestykseen seuraavasti:

- hakutoivejärjestys
- mahdollisen pääsy- tai soveltuvuuskokeen pistemäärä
- sukupuolen perusteella annettujen pisteiden määrä
- yleinen koulumenestys
- seuraavien oppiaineiden aritmeettinen keskiarvo: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto ja terveystieto

Hakeminen kansanopistojen yleissivistäviin ja vapaan sivistystyön koulutuksiin

Peruskoululinjoille, lukiolinjoille ja vapaan sivistystyön linjoille haetaan suoraan opistolle osoitetulla hakemuksella. Lisätietoja hakuajoista ja hakemiseen liittyvistä asioista sekä hakulomakkeita saa oppilaitoksista tai niiden www-sivuilta.

Hakeminen vieraskieliseen koulutukseen

Hakeminen vieraskieliseen koulutukseen tapahtuu yleensä suoraan oppilaitokseen. Ammatillisten oppilaitosten vieraskielisille linjoille hakeville voidaan järjestää kielikoe, jossa selvitetään, onko hakijalla opiskelun kannalta riittävä kielitaito.

Erityisammattioppilaitoksiin haku

Erityisammattioppilaitokset tarjoavat toisen asteen ammatillista koulutusta erityistä tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille, jotka vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi ovat erityisopetuksen, yksilöllisen tuen tai oppimista tukevien oppimisympäristöjen tarpeessa.

Erityisammattioppilaitoksiin haetaan suoralla haulla oppilaitoksien omilla hakulomakkeilla, ei yhteishaun kautta. Hakuajat on oppilaitoskohtaisesti tarkistettava erikseen. Varsinais-Suomessa toimii esimerkiksi erityisammattioppilaitos Bovallius-ammattiopisto Turku.

Nivelvaiheen yksivuotisiin koulutuksiin haku

Monet toisen asteen ammatilliset oppilaitokset järjestävät perusopetuksen ja toisen asteen väliseen nivelvaiheeseen sijoittuvaa koulutusta. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista ovat ammattistartti, ammatilliseen koulutukseen valmentava ja kuntouttava koulutus sekä maahanmuuttajataustaisille nuorille suunnatut ammatilliseen koulutukseen valmistavat koulutukset.

Koulutuksien avulla pyritään antamaan erilaisissa elämäntilanteissa oleville nuorille mahdollisuus tuetusti, itseään kehittäen ja opiskelutaitojaan vahvistaen suunnitella jatko-opintovaihtoehtoja. Kaikkien koulutuksien tavoitteena on edesauttaa nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen. Lisävuosi ennen varsinaisia toisen asteen opintoja ennaltaehkäisee myös vääristä valinnoista tai puutteellisista taidoista johtuvia toisen asteen koulutuksen keskeytymisiä.

Koulutukset eivät kuulu yhteisvalintaan vaan niihin haetaan oppilaitoksien omilla hakulomakkeilla. Tiedon hakuajoista ja hakulomakkeet löytää oppilaitoksien omilta www-sivuilta.

Joustava valinta

Joustavalla valinnalla tarkoitetaan sitä, että hakija voidaan erityisistä syistä valita opiskelijaksi ammatilliseen koulutukseen, vaikka hänen pisteensä eivät riittäisi sisäänpääsyyn normaalihaussa. Joustavaa valintaa voidaan soveltaa siitä riippumatta, onko ammatillinen koulutus mukana yhteishaussa vai ei. Hakija voi hakea joustavan valinnan kautta kaikkiin ammatillisen koulutuksen hakutoiveisiin. Koulutustarve ja mahdollisuudet selvitä opinnoista otetaan aina huomioon, kun yhteisvalinnan normaalista valintamenettelystä (pistejärjestyksestä) poiketaan.

Opiskelijaksi ottamista koskevasta valintamenettelystä (pistejärjestyksestä) poikkeaminen perustuu hakijan antamiin tietoihin tai koulutuksen järjestäjän hankkimiin asiakirjoihin. Hakijan tulee alustavan valinnan jälkeen osoittaa koulutuksen järjestäjälle ne suoritukset ja tiedot, joihin hän vetoaa hakemuksessaan.

Jos hakija haluaa tulla otetuksi huomioon joustavassa valinnassa, hänen tulee merkitä se nettihakulomakkeelle (www.haenyt.fi) tai paperilomakkeeseen. Paperilomake lähetetään Opetushallituksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin (Ohjaus- ja neuvontapalvelut, Opetushallitus, PL 380, 00531 Helsinki).

Hakija lähettää liitteet, joihin vetoaa (esim. lääkärintodistus, tms.) niihin oppilaitoksiin, joiden koulutuksiin hän haluaa tulla valituksi joustavan valinnan kautta. Jos hakija vetoaa koulutodistusten vertailuvaikeuksiin, hänen tulee lisäksi lähettää oppilaitokselle jäljennös koulutodistuksesta.

Perusteet hakea joustavalla valinnalla

Hakijaan liittyvät erityiset syyt:

Terveydelliset syyt

- ei voi hakea muihin koulutuksiin, haettava koulutus ainoa, johon hakua terveydentila ei estä

Oppimisvaikeudet

- vaikeus tietyssä oppiaineessa, on vaikuttanut negatiivisesti opintomenestykseen peruskoulussa (esim. alisuoriutuminen koulussa lukihäiriön vuoksi, ei ole este opinnoille)

Sosiaaliset syyt

- hakija on vaarassa syrjäytyä, hakijalla ollut elämäntilanteeseen liittyviä vaikeuksia, jotka ovat vaikuttaneet hänen opintomenestykseensä peruskoulussa

Harrastustoimintaan liittyvät syyt

- erityinen alan harrastuneisuus

Työllistymisen turvaamiseen liittyvät syyt

- vanhempien yrityksessä jatkaminen

Koulutodistuksen vertailuvaikeus

- usein ulkomainen todistus

Ammatillisen peruskoulutuksen puuttuminen

- alueella ei ole tarjolla esim. alan aikuiskoulutusta, joten hakija hakee nuorisoasteen koulutukseen.

Urheilijan ammatillisen koulutuksen järjestäminen

- hakijan urheiluharrastus vaatii sitoutumista opintojen ohella ja se on vaikuttanut opintomenestykseen peruskoulussa.

Hakijan koulutustarve ja mahdollisuudet selvitä opinnoista tulee ottaa huomioon, kun poiketaan valintapistejärjestelmästä. (Asetus n:o 167/2002 opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa)

Hakija voidaan valita joustavassa haussa, kun jokin em. erityinen syy täyttyy ja on todennäköistä, ettei hän tule valituksi muutoin yhteishaun kautta.

Kieli- ja soveltuvuuskokeet

Koulutuksen järjestäjä voi opiskelijoita ammatilliseen peruskoulutukseen ottaessaan mitata kielikokeella tai muulla tavoin sellaisten hakijoiden kielitaidon, joiden äidinkieli on muu kuin opetuskieli. Hakija voidaan jättää valitsematta ammatilliseen peruskoulutukseen sillä perusteella, että hänellä ei ole valmiutta opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen ja ymmärtämiseen.

Joihinkin ammatillisiin perustutkintoihin ja erityistehtävän saaneisiin lukioihin järjestetään valintakoe. Ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa esim. sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa samoin kuin esim. ilmaisutaitoa tarjoavissa lukioissa hakijoille järjestetään valintakoe.

- oppilaitokset kutsuvat osallistujat kokeisiin kirjeitse
- oppilaitos voi järjestää kielikokeen niille hakijoille, joiden äidinkieli on muu kuin opetuskieli
- kokeet voivat olla maksullisia
- koetilaisuudessa hakijan on pystyttävä todistamaan henkilöisyytensä

Täydennyshaku

Kevään yhteishaussa vapaiksi jääneille paikoille voi hakea kesällä järjestettävässä täydennyshaussa. Täydennyshaun tarkan aikataulun löytää mm. osoitteesta www.koulutusnetti.fi sekä oppilaitosten omilta sivuilta.

Jos hakija haluaa täydennyshaussa tulla valituksi joustavalla valinnalla, on hänen toimitettava sekä kopio yhteishaun hakemuksestaan että joustavan haun perusteena olevat liitteet niihin oppilaitoksiin, joissa tarjolla oleviin koulutuksiin hän hakee. Menetely on sama kuin varsinaisessa yhteishaussa (ks. Joustava valinta).

Tiedonsiirto

Eri kouluasteiden ja oppilaitosten välisen tiedonsiirron tavoitteena on taata opiskelijalle hänen tarvitsemansa tuki heti uusien opintojen alusta asti. Opiskelijasta voidaan siirtää ainoastaan hänen opintojensa kannalta merkityksellistä ja tarpeellista tietoa. Tiedon siirtämiseksi opiskelijalta ja alaikäisen kohdalla myös hänen huoltajaltaan pyydetään lupa tiedonsiirtoon.

Lupa tiedonsiirtoon

Tiedonsiirron laillisuuden varmistamiseksi päättöluokkalaisilta tai muilta toiseen oppilaitokseen/koulutukseen siirtyviltä sekä heidän huoltajiltaan (jos siirtyjä on alaikäinen) pyydetään kirjallinen lupa tiedonsiirtoon perusopetuksen ja toisen asteen välillä. Luvassa tiedonsiirtoon kerrotaan, mitä tietoa nuoresta siirretään ja kenelle.

Kuvaus oppilaan tilanteesta peruskoulun päättyessä jatkokoulutusta varten / tiivistelmä HOJKS:sta

"Kuvaus oppilaan osaamisesta siirtymisiä varten" -lomake on tiivistelmä HOJKS:sta, silloin kun oppilaalle on perusopetuksessa laadittu HOJKS (oppilas on erityisopetukseen otettu tai siirretty). Tiivistelmä auttaa toiselle asteelle siirtyvien erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetuksen suunnittelussa ja erityisten tarpeiden huomioidinnissa. Kuvaus/tiivistelmä HOJKS:sta toimitetaan oppilaan vastaanottaneeseen kouluun oppilaan aloittaessa opinnot.

"Kuvaus oppilaan osaamisesta siirtymisiä varten" -lomaketta voidaan käyttää tarvittaessa kenen tahansa nuoren kohdalla hänen hakiessaan ja siirtyessään jatko-opintoihin tai toiseen oppilaitokseen sekä joustavan haun liitteenä. Kuvaus täytetään peruskoulussa yhdeksännellä luokalla. Oppilas ja vanhemmat hyväksyvät sen antamalla luvan tiedonsiirtoon lomakkeessa olevalla luvalla.

Lupa siirtää tietoa opintonsa keskeyttävästä

Jos opiskelija keskeyttää opintonsa, osassa oppilaitoksia opiskelijalta (ja alaikäisen ollessa kyseessä myös hänen huoltajaltaan) pyydetään lupa siirtää hänen yhteystietonsa oman kotikunnan nivelvaiheohjaajalle. Tavoitteena tällä tiedonsiirtämisellä on ehkäistä nuoren jäämistä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle sekä tarjota mahdollisuus ohjaukseen ja tukeen opintojen päättyessä. Tämän ohjeistuksen liitteenä on luettelo Varsinais-Suomen nivelvaiheohjaajista.

Nivelvaiheen sanasto

Ammattistartti: Ohjaava ja valmistava koulutus

Koulutus on tarkoitettu yleisopetuksen oppimäärän suorittaneille nuorille, joilla ei ole vielä selkeätä käsitystä ammatinvalinnasta tai riittäviä valmiuksia hakeutua koulutukseen. Koulutukseen voivat hakeutua myös nuoret, jotka ovat jääneet vaille toisen asteen koulutuspaikkaa. Opintojen pääpaino on ammatillisissa opinnoissa, mutta opintoihin sisältyy myös peruskouluaineita. Ammattistarttilaisilla on oman edistymisen mukaan mahdollisuus siirtyä tutkintoon johtavaan koulutukseen. Laajuus 20 - 40 opintoviikkoa.

HOJKS

Henkilökohtainen Opetuksen Järjestämistä Koskeva Suunnitelma. HOJKS tulee laatia erityisopetukseen siirretyille tai otetulle oppilaalle. Vanhemmat kutsutaan mukaan HOJKS:n laadintaan. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma sisältää muun muassa seuraavia tietoja: kuvaus oppilaan oppimisvalmiuksista, taidoista, vahvuuksista ja kehittämistarpeista; opetuksen ja oppimisen tavoitteet, joista johdetaan opetuksen keskeiset sisällöt; opetussuunnitelmaan kuuluvien oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät ja luettelo niistä oppiaineista, joissa poiketaan opetussuunnitelmasta; opetukseen osallistumiseksi tarvittavat tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet ja oppimateriaalit; henkilöt, jotka osallistuvat oppilaan opetus- ja tukipalveluiden järjestämiseen sekä heidän vastualueensa; oppilaan edistymisen seurannan ja arvioinnin periaatteet. Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen oppimäärään, joka on asetettu hänelle henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Yksilöllisistä oppimääräistä on tehtävä merkintä todistukseen.

Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus

Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille riittävät kielelliset, kulttuuriset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten. Koulutuksen laajuus on 20 - 40 opintoviikkoa, joista suomen kielen opintojen osuus on noin puolet.

Mukautettu yksilöllistetty oppimäärä

Mukautettu yksilöllistetty oppimäärä tarkoittaa, että oppilas voi opiskella omien oppimisedellytystensä mukaan. Oppimäärät yksilöllistetään yleisopetuksen oppimäärästä, kun oppiminen on vaikeaa muun muassa muistiin, kognitiivisiin taitoihin (ajattelu, kieli, havainnot), hahmottamiseen tai motorikkaan liittyvien ongelmien vuoksi.

Nivelvaihe

Koulutuksen nivelvaiheella tarkoitetaan yleensä nuorten siirtymistä perusopetuksesta jatko-opintoihin. Nivelvaiheita voi olla muitakin ja aina ne ovat opiskelijan kannalta kriittisiä siirtymiä. Laajemman näkemyksen mukaan nivelvaiheessa ”nuori alkaa asteittain selkiyttää omaa suuntautumistaan ja pyrkimyksiään ja päättyy vähitellen jonkinasteiseen varmuuteen elämänsä suunnasta” (Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio 2007).

Opintoviikko

Opintoviikolla tarkoitetaan opiskelijan arvioitua keskimääräistä 40 tunnin työpanosta opintotavoitteiden saavuttamiseksi.

Oppisopimus

Oppisopimuskoulutus on määräaikaan työsuhteeseen perustuvaa ammatillista koulutusta, jota täydennetään ammattioppilaitoksissa tai aikuiskoulutuskeskuksissa järjestettävillä tietuopolisilla kursseilla. Oppisopimuskoulutuksella voi opiskella pääasiassa samoihin ammatillisiin perustutkintoihin, ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin kuin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa.

Perusopetuksen lisäopetus

Perusopetuksen lisäopetus on tarkoitettu nuorille, jotka eivät ole saaneet toisen asteen opiskelupaikkaa ja joiden tavoitteena on parantaa edellytyksiään päästä jatkokoulutukseen. Lisäopetuksessa opiskellaan samoja aineita kuin peruskoulussa. Lisäksi opintoihin sisältyy työelämään tutustumista ja ammattiin valmentavia opintoja.

Työpaja ja työpajatoiminta

Työpajat ja työpajatoiminta ovat osa sosiaalisen työllistämisen toimialaa ja välityömarkkinoita. Työpajalla tarkoitetaan sosiaalista yhteisöä, jossa työskentelyn ja siihen liittyvien työ- ja yksilövalmennuspalvelujen avulla pyritään parantamaan ensisijaisesti pitkään työttömänä olleiden tai syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön. Työpajatoiminta tarjoaa eri-ikäisille, yksilöllistä tukea tarvitseville asiakkaille mahdollisuuden saada työkokemusta ja tukea arjenhallinnan eri osa-alueisiin. Työpajojen asiakkaita ovat muun muassa ammattitaidottomat, opintonsa keskeyttäneet tai työkokemusta kaipaavat nuoret, työ- ja toimintakyvyttään heikentyneet aikuiset, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, vajaakuntoiset ja maahanmuuttajat.

Valmentava ja kuntouttava koulutus

Koulutus on tarkoitettu erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille, jotka tarvitsevat tavallista enemmän aikaa ammatinvalintaan ja peruskoulutaitojen vahvistamiseen. Koulutus toteutetaan ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä pienryhmäopetuksena ja sen tavoitteena on antaa valmiuksia ammatilliseen koulutukseen, työhön sijoittumiseen ja oman elämän hallintaan. Laajuus 40 opintoviikkoa.

Ketkä ohjaavat nuorta?

Nuorten ohjauksesta vastaavat useat eri tahot ja erilaisilla nimikkeillä olevat työntekijät niin kouluissa kuin muissakin organisaatioissa. Samaa työtä tekeville saat-
taa olla erilaisia nimikkeitä riippuen kunnasta, organisaatiosta tai oppilaitoksesta.

Peruskoulussa ohjauksesta vastaa **oppilaanohjaaja**, toisella asteella **opinto-ohjaaja**. Joissakin toisen asteen oppilaitoksissa ohjaushenkilöstöön kuuluu myös **urasuunnittelija**. Hänen vastuullaan on yleensä opintonsa keskeyttävien tai koulutus-
alaa vaihtavien nuorten ohjaaminen.

Työvoimahallinnossa toimii mm. **urasuunnittelijoita** ja **ammatinvalinnan psykologeja**. Heidän tehtävänä on vastata asiakkaidensa urasuunnitelmien ja ammatin-
valintaan liittyvien suunnitelmien teosta.

Monissa kunnissa toimii myös **ura-** tai **nivelvaiheohjaajia**, jotka vastaavat koulu-
tuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten ohjauksesta. Toiminnan yhtenä keskeisenä kohderyhmänä ovat peruskoulun jälkeen ilman koulupaikkaa jääneet nuoret. Uraohjaajia on myös oppilaitoksissa, jolloin heidän tehtävänä on ohjata valmistuvia tai alaa vaihtavia opiskelijoita.

Osana kuntien erityisnuorisotyötä kentällä toimii **Etsivän nuorisotyön** työntekijöitä. Heidän toimintansa kohderyhmänä ovat ne nuoret, jotka ovat palveluiden ulkopuo-
lella tai niihin riittämättömästi kiinnittyneitä. Työntekijät tarjoavat monenlaista tukea nuoren saattamiseksi opiskelu- ja/tai työelämään.

Varsinais-Suomen nivelvaiheohjaajat

Kun nuori on ilman opiskelupaikkaa tai vaarassa keskeyttää opinnot, hä-
net ohjataan ensisijaisesti oman kunnan nivelvaihepalveluiden piiriin. Alla
olevat ohjaajien yhteystiedot kuvaavat tilannetta helmikuussa 2010. Yh-
teystiedot päivitetään vuosittain elokuussa, ja ne löytyvät osoitteesta:
www.mastohjaus.fi.

Kaarina

Kohderyhmä:

Kaarinalaiset (huom. nykyään Piikkiö kuuluu Kaarinaan) ammatinvalintaan lisätukea
tarvitsevat 9-luokkalaiset, ilman peruskoulun jälkeistä jatko-opiskelupaikka olevat
nuoret, opiskelun toisella asteella keskeyttäneet sekä toisen asteen opiskelijat, jot-
ka ovat vaarassa keskeyttää opintonsa. Nuoret, joilla on tarve saada ohjausta ja
neuvontaa toisen asteen jatko-opiskeluun ja työelämään liittyvissä asioissa.

Yhteyshenkilö:

uraohjaaja Katja Vossi, puh. 050 373 2723, katja.vossi@kaarina.fi
Kaarinan Nuoret Pajamestarit ry, Hallimestarinkatu 28, 20780 Kaarina

Palvelu:

Lisätukea ammatinvalintaan 9-luokkalaisille, joille oppilaanohjaajan tuki ei ole riittä-
vä. Ilman peruskoulun jälkeistä jatko-opiskelupaikkaa jääneiden jälkiohjaus. Tukea
toisen asteen opiskelijoille, joita uhkaa opiskelun keskeyttäminen. Toisen asteen
koulutuksen keskeyttäneiden uuden urapolun suunnittelu ja toteutus (esim. muu
koulutus, työharjoittelu, työkokeilu, kurssi). Yhteistyö etsivän työn kanssa nuoren
tarpeen mukaan.

Laitila

Kohderyhmä:

15 - 29-vuotiaat nuoret, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja
syrjäytymisvaarassa olevat, jotka tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin
palvelut

Yhteyshenkilöt:

Hannele Taipalus (Etsivä työ), puh. 045 7732 5282, etsivatyo@lailanet.fi
Titta Brunou (Etsivä työ), puh. (02) 856 745, etsivapari@lailanet.fi

Osoite:

Laitilan Nuorisoverstas ry, Pilppulantie 10, 23800 Laitila, puh. (02) 856 744,
www.lailanet.fi/nuorisoverstas

Palvelu:

Nuoren kokonaisvaltaisen tilanteen selvittäminen ja ohjaaminen tarvittavien palve-
lujen piiriin

Lieto, Aura ja Tarvasjoki

Kohderyhmä:

16 - 28-vuotiaat nuoret Liedosta, Aurasta ja Tarvasjoelta

Yhteyshenkilöt:

yksilövalmentaja Heidi Elo, puh. 050 461 6459, heidi.elo@lieto.fi,
työhönvalmentaja Timo Katajainen, puh. 050 315 0382, timo.katajainen@lieto.fi

Osoite:

Teollisuuskuja 2, 21420 Lieto, www.lieto.fi/kisallikellari

Palvelu:

Liedon kunnan Kisällikellari on työllistämisyksikkö ja kierrätyskeskus. Kisällikellarissa toimii nuorten Elämälanka-projekti, jossa nuoret saavat apua opiskelu- ja työpaikan sekä työharjoittelun, työkokeilun tai työelämävalmennuspaikan järjestämisessä. Näiden lisäksi Kisällistä ohjataan tarvittaessa myös muiden kunnan palvelujen piiriin ja pyritään kehittämään nuoren elämänhallinnallisia taitoja sekä työelämävalmiuksia.

Loimaan seutukunta

Loimaa, Pöytyä, Aura, Oripää, Tarvasjoki, Marttila ja Koski TL. Nivelvaihteyttä tehdään Loimaalla työparina (yhteyttä voi ottaa kumpaan vaan).

Kohderyhmä:

Ikäryhmä: 15 - 29 -vuotiaat nuoret

Yhteyshenkilöt:

uraohjaaja Nina Suominen, puh. 040 702 7975, ura.senu@loimaa.fi
etsivä nuorisotyöntekijä Mari-Anna Hovi, puh. 050 437 3834, elo.senu@loimaa.fi

Palvelu:

Alueen peruskoulun päättävien kanssa ns. ennaltaehkäisevästi, tukee yhteishakuun liittyvissä asioissa (lisätuki ammatinvalintaan, oppilaitoksiin tutustumiset, haastatteluihin, pääsykokeisiin valmistautumiset yms. asiat) ja kesällä jälkiohjaus yhteistyössä alueen opinto-ohjaajien kanssa. Lisäksi toisen asteen keskeyttäneiden, keskeyttämishuonon alla olevien ja muiden ilman koulutuspaikkaa tai työpaikkaa jääneiden kanssa, joilla on elämänhallinnallisia ongelmia tai muun avun tarvetta.

Länsi-Turunmaa: Parainen, Nauvo, Korppoo, Houtskari ja Iniö

Nuorten työpaja Aktiva

Kohderyhmä:

15 - 29-vuotiaat, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa, tai jotka ovat keskeyttämälänsä koulutuksensa tai jäämässä ilman työtä.

Yhteyshenkilö:

toiminnanjohtaja ja yksilövalmentaja Jenni Lindroos, puh. 050 596 2108, jenni.lindroos@lansi-turunmaa.fi

Osoite:

Runeberginranta 6, 21600 Parainen; www.aktiva.fi, www.lansi-turunmaa.fi

Palvelu:

Ohjaustoimintaa, tulevaisuudensuunnitelmien tekoa, työ- ja opiskelupaikkoihin hakemista, Startti-paja toimintaa, harjoittelu- ja työkokeilupaiikkojen etsintää, yhteistyötä alueen työnantajien kanssa.

Paimio

Yhteyshenkilö:

erityisnuorisotyöntekijä Mia Lemberg, puh. (02) 4745 315 tai 050 5286 071, mia.lemberg@paimio.fi

Raisio, Naantali, Mynämäki, Nousiainen, Masku ja Rusko

Kohderyhmä:

15 - 29-vuotiaat, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa, tai joilla koulunkäynnissä on suuria vaikeuksia.

Yhteyshenkilö:

yksilö- ja ryhmävalmentaja Sirpa Madsen, puh. 044 733 4611, sirpa.madsen@naantali.fi

Sijainti:

Multipaja, Alueelliset palvelut, Naantali

Palvelu:

Yksilöllistä tilanteen kartoittamista, arviointia ja jatkosuunnitelmien tekemistä. Yhteys Nuorten työpajoihin Raisiossa ja Naantalissa. Starttivalmennus; tavoitteellista valmennusta ryhmässä, kesto 32 tuntia, 2 viikon jakso.

Salo

Salon seudun ammattiopisto/ MAST-hanke

Kohderyhmä:

Ilman opiskelupaikkaa jääneet salonseutulaiset nuoret, Salon seudun ammattiopiston keskeyttämisaikeissa olevat opiskelijat

Yhteyshenkilö:

Mervi Leino, puh. 044 7704 213, mervi.leino@sskky.fi

Osoite:

Venemestarinranta 35, www.sskky.fi

Palvelu:

Nuorta tuetaan ja ohjataan jatko-opintoihin perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa yhteistyössä alueen perusopetuksen kanssa. Tuetaan ja ohjataan keskeyttämisaikeissa olevia ammattiopiston opiskelijoita ja etsitään vaihtoehtoisia koulutusväyliä tutkinnon suorittamiseksi.

Salon kaupungin nuorisopalvelut

Kohderyhmä:

15 - 29-vuotiaat ilman opiskelu- tai työpaikkaa olevat nuoret

Yhteyshenkilö:

yksilövalmentaja Maria Virkki, puh. 044 778 4831, maria.virkki@salo.fi

Osoite:

Tuulensuunkatu 24

Palvelu:

Nuoren kokonaisvaltaisen tilanteen selvittäminen sekä toimiminen nuoren tukena, oppaana ja apuna arjen elämänhallinnan alueilla.

Turku

Ohjaamo

Kohderyhmä:

15 - 20-vuotiaat ilman koulutuspaikkaa jääneet turkulaiset nuoret.

Yhteyshenkilö: Taina Nordgren puh. 050 501 4488, ohjaamo@turku.fi

Osoite: Aurakatu 16, Vimma, www.turku.fi/ohjaamo

Palvelu:

Yksilöohjausta. Nuorta tuetaan ja ohjataan jatko-opintoihin perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Tehostettua jälki- ja täydennyskoulutusta erityisesti kesällä. Työharjoittelumahdollisuuksia myös alle 17-vuotiaille.

KOHO

Kohderyhmä:

alle 25-vuotiaat turkulaiset nuoret, jotka tarvitsevat pitkäjännitteistä ohjausta elämäntilanteessaan.

Yhteyshenkilöt:

Riku Mattila, puh. 044 907 4779, riku.mattila@turku.fi

Tommi Hannuksela, puh. 044 907 4770, tommi.hannuksela@turku.fi

Kai Arki, puh. 050 501 4607, kai.arki@turku.fi

Hanna Hyytiä, puh. 044 907 2812, hanna.hyytia@turku.fi

Osoite: Tapulikatu 7

Palvelu:

Nuoren kokonaisvaltaisen tilanteen selvittäminen, urasuunnittelu ja tuki, ohjaaminen työn ja koulutuksen poluille, työelämäkuntoutus

Etsivän nuorisotyön projekti

Kohderyhmä:

15 - 25-vuotiaat palvelujen ulkopuolella olevat tai niihin riittämättömästi kiinnittyneet turkulaiset nuoret.

Palvelu:

Etsivä nuorisotyö ei tuota palveluja vaan etsii nuoren kanssa hänelle tarpeelliset palvelut palvelujärjestelmästä. Kohderyhmää ovat nuoret, joilla on jäsentymätön kuva siitä, mistä lähteä liikkeelle elämänsä suunnittelussa. Nuoren haasteita voivat olla esim. työttömyys, asunnottomuus, yksinäisyys. Etsivä työ tarjoaa tukea kokonaisvaltaiseen elämän suunnitteluun sekä apua oikeiden palveluiden löytämiseen ja niissä asioimiseen. Toiminta on nuorelle vapaaehtoista, ammatillista yksilöohjausta, ei tukihenkilötoimintaa.

Yhteinen sähköposti: etsivat@turku.fi

Yhteystiedot:

Marja Hietala, puh. 044 907 2364

Jaana Petäjoki, puh. 044 907 2363

Sami Renberg, puh. 044 907 2366

Anni-Reetta Sorell, puh. 044 907 2365

Turun kaupungin nuorten työpaja FENDARI

Fendari on nuorten työpaja, jossa yhdistyvät työn tekeminen yhdessä toimimiseen. Fendarin toiminta on tarkoitettu pääsääntöisesti työttömille alle 25-vuotiaille nuorille: nuori ei saanut jatko-opiskelupaikkaa, keskeytti koulutuksen, on ilman työpaikkaa jne. Työtoiminnassa valittavana on erilaisia työtehtäviä oman kiinnostuksen mukaan. Fendarista löytyy puu-, tekstiili-, kädentaito-, vene-, retki- ja kuljetus-, korjauspaja sekä maalaamo.

Nuoren ohjaaminen Fendarin toimintaan käy ottamalla yhteyttä Fendarin urasuunnittelijaan, puh. 050 5546 141.

Uusikaupunki

Uudenkaupungin ammattiopisto, Novida

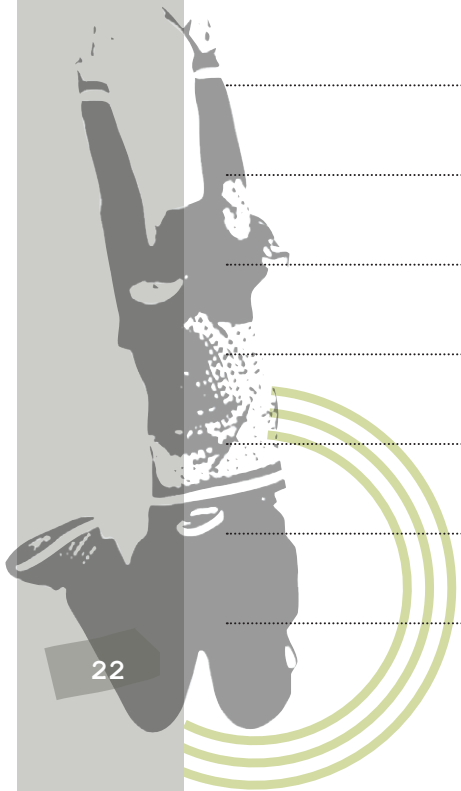
Yhteyshenkilö:

Opinto-ohjaaja, Juha Jokinen, puh. 050 376 1040, juha.jokinen@novida.fi

Osoite: Viikaistenkatu 1, 23500 UUSIKAUPUNKI

Muistiinpanoja

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

miksi

MAST

on must?

Arvion mukaan jokainen pysyvästi syrjäytyvä nuori maksaa yhteiskunnalle vähintään miljoona euroa. Viime vuosina nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn on panostettu yhä enemmän, mutta paljon työtä on vielä tehtävänä. Oman kortensa miljoonien eurojen säästötalkoisiin kantaa myös MAST-hanke, jonka tavoitteena on maakunnallisen ohjausmallin ja asiantuntijaverkoston kehittäminen ja vakiinnuttaminen Varsinais-Suomessa.

Kehitettävä malli perustuu oppilaitosten ja työpajojen sekä perusopetuksen ja toisen asteen väliseen yhteistyöhön, maakunnallisen nuorten seuranta järjestelmän kehittämiseen, uusien pedagogisten ohjausmallien käyttöönottoon, toisen asteen koulutusten keskeyttämisten vähentämiseen ja läpäisyn tehostamiseen, nuorten koulusta työelämään siirtymisen edistämiseen sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön lisäämiseen.

MAST-hanke toteutetaan alueen koulutusorganisaatioiden ja muiden toimijoiden laaja-alaisena yhteistyönä. Hallinnoivana organisaationa toimii Turun ammatti-instituutti. Hankkeen rahoituksesta vastaavat Euroopan sosiaalirahasto, Suomen valtio ja hankkeen toteuttajaorganisaatiot. 1.1.2009 alkanut hanke päättyy 31.8.2011.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013